

PÜSKI SÁNDOR (1911–2009)

Földműves család gyermekeként született Békésen. 1929-ben érettségizett a helyi gimnáziumban. 1930-ban iratkozott be a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem jogi karára,

ahol 1935-ben avatták jogi doktorrá. Még ugyanezen évben házasságot kötött a vele egy évben született Zoltán Ilonával, aki 2006-ban bekövetkezett haláláig a családi életben és a könyvki-

adásban életre szóló társa, s férje mellett a magyar könyv nagyasszonya volt.

1938-ban nyitotta meg könyvesboltját, egy évvel később, 1939-ben alapította meg a Magyar Élet Könyvkiadót. A kiadó főként a népi írók műveit jelentette meg, de nem riadt vissza elsőkötetes szerzők alkotásainak a megjelentetésétől sem. A líra, a próza és a dráma műfajában is időt álló műveket adott ki, elég csak Erdélyi József, Gulyás Pál, Sinka István, Szabó Pál, Takács Gyula és Tersánszky Józsi Jenő nevét megemlítenünk. Szám szerint is jóval több a forrásértékű tudományos, fontos ismeretterjesztő és a radikális politikai mondanivalót hordozó könyv a Magyar Élet-kiadványok összességében. László Gyula ősmagyarország-kutatási alapműve, Kodolányi János, Németh László, Szabó Dezső és Veres Péter tanulmánygyűjteménye is fémjelzi kiadói programját.

1941-ben, a harmadik, faji zsidótörvény életbe lépése után megjelentette Bary József, a tiszzaeszlári per vizsgálóbírójának emlékiratait, amelyek szerint

Szárszó 1993 Konferencia

a vérvád megalapozott volt. 1942-ben újra, 1944-ben pedig kétszer – másodsorra a magyar zsidók deportálásának megindítása után – újra kiadta a memoárt.

A Soli Deo Gloria (SDG) református ifjúsági egyesület balatonszárszói telepén 1943-ban rendezte meg az SDG-vel együtt a Magyar Élet-tábort. Az augusztus 23. és augusztus 29. között tartott szárszói találkozó a háborús idők egyik legjelentősebb politikai eseménye volt, amely egyben *programadó tanácskozás volt a világháború utáni teendőkről*. A kiadói munka mellett 1944-ben az ellenállást is szervez-

te. Püski Sándor az 1943 –as Szárszói Magyar Élet Konferencia 50. évfordulójának tiszteletére jubileumi találkozót szervezett. A találkozón jelen voltak: Püski Sándor, Csurka István, Bíró Zoltán, Pozsgai Imre, Fekete Gyula, Szűrös Mátyás, Kiss Gy. Csaba, Jobbágyi Gábor, Surján László, Tábori László, Bégány Attila, Elekes Andor, Füzessy Tibor.

A kiadót 1950-ben államosították, Püski Sándort pedig 1962-ben hamis vádakkal bebörtönözték, egy év után szabadult. 1966-ban Erdei Ferenc, a Hazafias Népfront akkori főtitkárának közbenjárására kapott útlevelet.

A házaspár 1970-ben az Egyesült Államokba emigrált. Kitelepülésük után nagyon nehezen indult meg a munka, kezdetleges körülmények között, a lakásukról terjesztettek. Később előadókörutakat szerveztek Magyarországról meghívott művészekkel. 1974-ben vásárolta meg New York magyar negyedében, a 2. sugárúton az igen elhanyagolt állapotban lévő Corvin nevű kis könyvesboltot. 1975-ben hozták létre a Püski Kiadót, gondozásában az egykori Magyar Élet szerzőgárdáján kívül az akkori Magyarországon politikai okokból közlési lehetőségekhez nem jutott szerzők munkáit adta közre. A Püski-Corvin Magyar Könyvesház – amelyet 1984-ben cserélt át a 82. utcában egy nagyobbra – a Nyugaton élő magyarság szellemi központjává vált.

1989-ben tért vissza Budapestre feleségével, Krisztina körúton lévő könyvesháza a népi irodalom szellemi örökösének gyűjtőhelye. Az alapító munkáját később fiai, Püski László és Püski István, valamint unokái Püski Atilla és Püski Csaba segítették. Könyvkiadói profiljuk a régi, a Magyar Élet Kiadó idején közreadott kiadványaikat újra megjelentették.

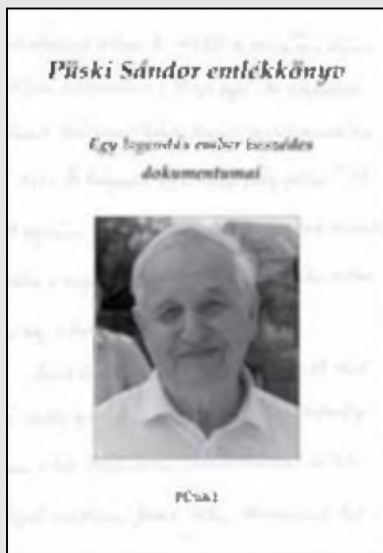
Püski Sándort 2009. augusztus 13-án, református szertartás szerint temették el a budapesti Farkasréti temetőben.

Elismerései: Bethlen Gábor-díj (1990), Petőfi Sándor Sajtószabadság-díj (1995), Magyar Örökség díj (1996), Bocskai István-díj (1996), Pro urbe Budapest (1996), A Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje (2001), Budapest I. kerülete díszpolgára (2001), a Magyar Művészeti Akadémia Aranyérme (2002), az Év Könyve-díj (2003), Magyar Művészetért (2004), Szent István-díj (2005).

PÜSKI SÁNDOR EMLÉKKÖNYV

Püski István szerk.

Egy legendás ember beszédes dokumentumai
2013.

Részben visszaemlékezéseket közlök a szerzőinktől, találkozásairól Püski Sándorral, másrészt pedig a régebbi szerzőivel levelezést, és néhány dokumentumot. Három éve határoztam el, hogy összeállítom ezt a könyvet. Hogy miért? Mikor elkezdtem átnézni Édesapám, Püski Sándor rám hagyott levelezését döbbsenem rá, hogy micsoda értékes anyag van a kezemben, hisz a harmincas évektől kezdve találtam levelezést a szerzőivel, nyomdákval, kiadókkal, hivatalokkal. Az volt az elképzelésem, hogy a még élő szerzőinktől kérek írást első találkozásukról, a már nem élő szerzőktől pedig a levelezésükből közlök egy-két darabot. De amikor elkezdtem átnézni a hatalmas anyagot, elbizonytalanodtam. Szinte lehetetlennek látszott a

válogatás. Hosszú időbe tellett, mire megszületett bennem az elhatározás, hogy mégis elkészítem ezt az emlékkönyvet, és a teljes levelezést és dokumentumokat időrendi sorrendbe rakva több kötetben később publikálom. Azért közlök mindent hasonmásként, mert a kézzel írott leveleknek különös ereje van. Némi erőfeszítést igényel az elolvasásuk, de megéri, mert a tartalom túlmenően is jellemzi az íróját. Na meg így hiteles, hisz így biztos lehet az olvasó, hogy semmi sem lett kihagyva. Nagyon fontos a levelek dátuma is. Hisz ez határozza meg azt a kort, amiben a levél íródott. Az is jellemző Édesapám előrelátására, hogy a legtöbb levelet kezdettől fogva másolattal írta. Ezért vannak most meg.

Itt kérem meg a könyv olvasóit, ha van a birtokukban Püski Sándor által akár nekik, akár szüleiknek, nagyszüleiknek írt levél, keressenek meg és engedjék meg, hogy készíthessek róla másolatot. Hátha épp az hiányzik az anyagból. Csaknem ötven évet dolgoztam együtt Szüleimmel saját elhatározásból. Sosem bántam meg. Ha ezt a könyvet és majd a továbbiakat végiglapozzák, biztos megértik döntésemet. Végül két bennem megérett mondatot, „imát” had osszak meg Önökkel: Örök hála és tisztelet szüleimnek, őseimnek, hogy küzdelmeikkel, vereségeikkel, győzelmeikkel azzá formáltak, ami vagyok. Örök hála és tisztelet gyermekeimnek, utódaimnak, hogy bennük élhetek tovább, és beteljesítik azt, amit én esetleg nem tudtam végrehajtani.